

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРОРОДОКОРИТУВАННЯ
Факультет землевпорядкування та туризму
Кафедра землеустрою**

**СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни з університетського переліку
«ЛАНДШАФТОЗНАВСТВО»**

Розробник
Солтис Ольга Григорівна, к. е. н., доцент
факультету землевпорядкування та туризму
e-mail: soltysog@lnup.edu.ua

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Ландшафтознавство» є вибірковою навчальною дисципліною з університетського переліку, що належить до циклу професійної підготовки за освітньо-професійною програмою «Геодезія та землеустрій» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» галузь знань 19 «Архітектура та будівництво». Кваліфікація: бакалавр з геодезії та землеустрою.

Пререквізити курсу – підготовка та здійснення організаційних економічних, екологічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання та охорону земель, їх захист від шкідливого антропогенного впливу, сучасні ландшафти, їх стан і продуктивність, формування ландшафтів, види руйнування ландшафтів, комплексна оцінка проекту формування ландшафту.

Постреквізити курсу – поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення для вирішення завдань спеціальності з урахуванням загальнодержавних цінностей, суспільних, державних та виробничих інтересів, аналіз змін у сучасних ландшафтах, проектні рішення щодо запобігання руйнації ландшафтів, розробка проектів землевпорядкування як моделі ландшафту та оцінка проектних рішень щодо формування ландшафту.

Мета та цілі курсу. Метою викладання навчальної дисципліни «Ландшафтознавство» є формування системи спеціальних знань та практичних навичок у галузі аналізу та планування сучасних ландшафтів з урахуванням факторів їх функціонування. Даний курс дозволить студентам: отримати уявлення про формування та виділення елементарних ландшафтно-екологічних територіальних одиниць; визначення пріоритетності господарського використання елементарних ландшафтно-екологічних територіальних одиниць та встановлення прогностичного складу й співвідношення сільськогосподарських і природних угідь; формування природної інфраструктури ландшафту.

Формат курсу – проведення лекцій та практичних занять з консультаціями для кращого розуміння тем, проведення наукових досліджень та опублікування їх результатів (написання статей, тез конференцій, доповідей круглих столів і семінарів, співавторство у написанні розділів до науково-дослідної теми кафедри).

В процесі навчання студентів проводяться різні види лекцій, зокрема тематичні лекції, лекції-дискусії, проблемні лекції, лекції-прес-конференції із запрошенням практичних спеціалістів у сфері землеустрою, а також громадських діячів та представників ОТГ. На практичних заняттях застосовуються такі методи як дослідження, самостійна робота, розв'язування контрольних та індивідуальних завдань, розбір ситуацій із практики та ін.

Загальні компетентності (ЗК)

- Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- Здатність зберігати, примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії, закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу й суспільство, а також в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя

Результати навчання (РН)

- Знати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали у сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузей
- Застосовувати концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою
- **Теми, винесені на самостійне вивчення:**
- характеристика проявів закономірностей географічної оболонки;
- історія розвитку думок про фізичну географію;

- перспективи розвитку ландшафтознавства;
- висотна поясність у географічній оболонці;
- зовнішні фактори, які впливають на ландшафти;
- генетичні, морфологічні та інші відмінності між ландшафтами України.

СХЕМА КУРСУ							
№ з/п	Тема	Кількість годин				Максимальний бал	
		л	Сем	пр.	СРС	Сем	Пр.
1	Ландшафтознавство як наука.	2	-	4	7	-	12
2	Ландшафтна оболонка землі та її компоненти	2	-	4	7	-	12
3	Поняття про морфологічні одиниці ландшафту	2	-	4	7	-	12
4	Природні комплекси регіонального та локального рівнів	2	-	4	7	-	12
5	Основні наукові напрями дослідження ландшафту	2	-	4	7	-	13
6	Стійкість геосистем до антропогенного тиску	2	-	4	5	-	13
7	Основні напрями практичного застосування ландшафтознавства	2	-	4	6	-	13
8	Характеристика ландшафтів України та перспектива їх використання	2	-	4	6	-	13
Разом за семестр		16	-	32	52	-	100

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ
1. Що таке ландшафт?   2. Що таке геосистема?   3. Назвіть основні компоненти ландшафту.   4. Назвіть основні природні та соціально-економічні ландшафтоутворювальні фактори.   5. Які функції виконують жива речовина та енергія в ландшафті?   6. Яку роль відіграє сонячне світло в геосистемах?   7. Які компоненти мають особливе значення при формуванні ландшафту?   8. Поясніть значення рельєфу і геологічної будови при формуванні ландшафту.   9. Суть поняття атмосфери, погоди і клімату як ландшафтоутворювальних компонентів.   10. Значення мікроклімату у формуванні внутрішньої структури ландшафту і його біологічної продуктивності.   11. Значення вологообігу в ландшафті.   12. Ґрунт, ґрунтоутворення і його значення як ландшафтоутворювального фактора.   13. Поясніть як ви розумієте вислів «дзеркало ландшафту».   14. Значення органічного світу у формуванні ландшафту.   15. Назвіть чотири основних ландшафтоутворювальні групи рослинного світу. Дайте характеристику кожної.   16. Обґрунтуйте важливість кожного компонента при формуванні ландшафту.   17. Назвіть основні морфологічні одиниці ландшафту.   18. Назвіть основні ландшафтоутворювальні фактори, які враховують при виділенні морфологічних одиниць ландшафту.

19. Який з компонентів є домінуючим при виділенні морфологічних одиниць ландшафту?
20. Поясніть значення рельєфу і геологічної будови при виділенні морфологічних одиниць ландшафту.
21. Обґрунтуйте важливість кожного компонента при виділенні морфологічних одиниць ландшафту.
22. За якими характеристиками поділяються фактори-компоненти?
23. Що таке вологообмін у ландшафті?
24. Які з факторів чи процесів призводять до змін у ландшафті?
25. Яке значення ведучих факторів на зміни в ландшафті? Наведіть приклад спрямованого впливу їх на регулювання інтенсивності інших факторів.
26. Які переваги й недоліки в створенні великих водоймищ, зрошенні і осушенні земель?
27. На які групи можна класифікувати процеси порушення ландшафтів?
28. Значення взаємодії антропогенних і природних процесів у формуванні наслідків впливу на ґрунти.
29. Охарактеризуйте причини, що обумовлюють особливий характер впливу на водні ресурси.
30. Назвіть і коротко охарактеризуйте процеси впливу на біоту.
31. Охарактеризуйте вплив агропромислового виробництва на екосистеми.
32. Наведіть приклади коло обігу речовини та енергії в природно-територіальних комплексах.
33. Які з природних факторів, на вашу думку, потрібно враховувати при вирішенні питань раціонального використання та охорони земель?
34. Які форми рельєфу ви знаєте?
35. За якими основними ознаками можна поділити форми рельєфу?
36. Чим характеризуються морфологічні ознаки схилу?
37. Назвіть і охарактеризуйте характерні лінії рельєфу.
38. Що таке водозабірна площа?
39. Які основні елементи рельєфу ви знаєте?
40. Чим характеризується доменний тип рельєфу?

Методичне забезпечення курсу. Хід практичних занять, питання для самоконтролю, практичні завдання, рекомендовані теми науково-дослідних робіт і вимоги до їх виконання та опублікування відображені у методичних рекомендаціях:

1. Солтис О.Г., Стойко Н.Є. Методичні рекомендації з дисципліни «Ландшафтознавство» для виконання практичних робіт студентами ОС «Бакалавр» за усіма ліцензованими спеціальностями. – Львів. 2020. – 32 с.

Система оцінювання та методи контролю. Оцінювання за навчальною дисципліною «Ландшафтознавство» проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:

1 семестр

- практичні заняття – 100 %.

Методи контролю:

1. Усне опитування (фронтальне, індивідуальне, комбіноване, детальний аналіз відповідей студентів).

2. Письмова аудиторна та позааудиторна перевірка (письмові відповіді на питання (контрольна робота, самостійна робота); виконання та оформлення таблиць; написання рефератів; підготовка презентацій; написання та опублікування статей, тез конференцій, доповідей круглих столів, семінарів).

3. Практична перевірка (проведення різних вимірів; здійснення, складання, налагодження, розробка документації; виконання практичної роботи; аналіз виробничої інформації; рішення професійних завдань).

4. Стандартизований контроль (тести).

5. Самоконтроль (самооцінка студентом якості засвоєного навчального матеріалу з дисципліни в цілому, змістовного модуля чи окремої теми на основі передбачених у методичних рекомендаціях питань для самоконтролю).

6. Самооцінка (передбачає критичне ставлення студента до своїх здібностей і

можливостей, об'єктивне оцінювання досягнутих результатів).

Види контролю: поточний контроль, проміжна та семестрова атестація, підсумковий контроль.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота (разом 100балів)								Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	100
12	12	13	13	12	12	13	13	

T1, T2 ... T8 – теми

Академічна політика курсу. Усі види робіт необхідно виконати і захистити у вказані терміни. Студенти, що пропустили заняття з поважної причини, відпрацьовують їх у додатковий час згідно графіка відпрацювання пропущених занять.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не допускаються. Будьте толерантні, поважайте чужу думку. Заперечення формулюйте в коректній формі. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Не допускаються підказування і списування під час здачі, проміжного контролю і фінального іспиту, копіювання вирішених завдань іншими особами, складання іспиту за іншого студента.

За консультаціями щодо виконання самостійних робіт (СРС), їх здачею і захистом, а також за додатковою інформацією з пройденого матеріалу і всіма іншими питаннями з курсу, який викладається звертайтеся до викладача в період його робочих годин.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА, ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ, ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Нормативні та правові акти:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. [online] Доступно: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

2. Земельний кодекс України, Кодекс України. [online] Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2768-14>

3. Закони України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. [online] Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

4. Європейська ландшафтна конвенція, набула чинності для України від 01.07.2006 р. https://zakon.rada.gov.ua/go/994_154

5. Закон України «Про землеустрій» від 22 травня 2003 року №858-IV. Відомості Верховної Ради України. [online] Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/go/858-15>

6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення» від 31 березня 2020 року. Відомості Верховної Ради України. [online] Доступно: <https://www.rada.gov.ua/news/actual/191679.html>

7. Вегера Н.Ю. Методичний підхід до визначення еколого-економічної ефективності використання земельних ресурсів / Н.Ю. Вегера // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 24-26 квітня 2013 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2013. – Т.3. – С. 17-18 [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/33109>

8. Організація використання земельних ресурсів. Склад земель та їх використання [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://agroua.net>

9. Швейцарсько-український проект DESPRO «Підтримка децентралізації в Україні» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://despro.org.ua/>

10. Проект USAID «Підтримка аграрного і сільського розвитку»: <https://www.facebook.com/usaid.ards>

Базова література:

1. Дроздяк М. В. Просторова організація агроландшафтів. навч. посіб. / М. В. Дроздяк, П. Г. Казьмір. – Львів : ЛДАУ, 2007. – 185 с.
2. Казьмір П. Г. Організація сільськогосподарського використання земель на ландшафтно-екологічній основі / Казьмір П. Г., Стойко Н. Є., Дроздяк М. В. – Львів : СПОЛОМ, 2009. – 254 с.
3. Формування обмежень та обтяжень у землекористуванні: навчальний посібник / Й.М. Дорош, О.С. Дорош. – Херсон: Грінь Д.С., 2017. – 650 с.

Допоміжна література:

1. Булигін С. Ю. Формування екологічно сталих агроландшафтів: підручник / С. Ю. Булигін. – К. : Урожай, 2005. – 300 с.
2. Нормативи ґрунтозахисних контурно-меліоративних систем землеробства / За ред. О.Г. Тараріко, М. Г. Лобаса. – К. : УААН, Держкомзем, Інститут агроекології та біотехнології, Аграрний інститут НВАТ "Агроінком", 1998. – 158 с.
3. Третяк А.М. Землеустрій / Підручник – Херсон: Олді-плюс, 2015 – 520 с.
4. Дорош О. С. Теоретико-методологічні засади територіального планування землекористування : монографія / О. С. Дорош. – Херсон : Грінь Д. С., 2012. – 434 с.

Періодичні видання:

1. Аграрна економіка (науковий журнал ЛНУП).
2. Академічний огляд.
3. Актуальні проблеми економіки.
4. Вісник економічної науки України.
5. НПЖ «Збалансоване природокористування»
6. Вісник Інституту економіки та прогнозування.
7. Вісник ЛНУП: Економіка АПК.
8. Галицький економічний вісник.
9. Державне управління та місцеве самоврядування.
10. Економіка ринкових відносин.
11. Економіка та держава.
12. Економіка України.
13. Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем.
14. Економіст.
15. Економічний нобелівський вісник.
16. Економічний часопис-XXI (Economic Annals-XXI).
17. Економічні інновації.
18. Європейський вектор економічного розвитку.
19. Журнал європейської економіки.
20. Інноваційна економіка.
21. Інтелект XXI.
22. Міжнародний науковий журнал «Механізм регулювання економіки».
23. Молодий вчений.
24. Наука молода.
25. Наука та інновації.
26. Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції.
27. Сталий розвиток економіки.
28. Стратегія економічного розвитку України.
29. Український соціум.
30. Journal of Hospitality and Tourism Research.
31. Tourism, Culture and Communication.

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси – книжковий фонд, періодика та фонди на електронних носіях бібліотеки ЛНУП, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України.

2. Електронні інформаційні ресурси мережі інтернет:
1. Офіційний сайт Президента України. [online] Доступно: <http://www.president.gov.ua/>
  2. Офіційний сайт Верховної Ради України. [online] Доступно: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
  3. Офіційний сайт Урядового порталу. [online] Доступно: <http://www.kmu.gov.ua/>
  4. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. [online] Доступно: <http://www.me.gov.ua/>
  5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [online] Доступно: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
  6. Офіційний сайт Журналу «Урядовий кур'єр». [online] Доступно: <http://www.ukurier.gov.ua/>
  7. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. [online] Доступно: <http://www.nbu.gov.ua/>
  8. Офіційний сайт Львівської національної бібліотеки України ім. В. Стефаника. [online] Доступно: <http://www.lsl.lviv.ua/>
  9. Міжнародний центр перспективних досліджень. [online] Доступно: <http://icps.com.ua/>
  10. Всесвітній економічний форум. [online] Доступно: <https://www.weforum.org/>
  11. ЮНЕСКО (UNESCO) – Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). [online] Доступно: <https://ru.unesco.org/>